

תלמידים מחוננים ומצטיינים מאופיינים לרוב ביכולת חשיבה גבוהה, מודעות סביבתית מפותחת ועוררות רגשית משמעותית. במצבי חירום מאפיינים אלו עלולים להעצים תחושות של חרדה, עומס מחשבתי ושאלות קיומיות וערכיות.

לעיתים תלמידים אלו ממשיכים לתפקד היטב כלפי חוץ, אך חווים עומס רגשי פנימי משמעותי. לכן נדרש מענה חינוכי מודע ומותאם, המשלב הכלה רגשית עם שמירה על שגרת למידה משמעותית ואתגר אינטלקטואלי.

המענה החינוכי בשעת חירום נועד לתמוך ברווחתם הנפשית של התלמידים, לחזק את החוסן האישי והחברתי שלהם, ולאפשר המשך תחושת שייכות, משמעות והתפתחות.

← מאפיינים רגשיים אפשריים בקרב תלמידים מחוננים בשעת חירום

במצבי חירום תלמידים מחוננים עשויים להפגין מאפיינים כגון:

- **עוררות רגשית גבוהה** ורגישות מוגברת לאירועים סביבתיים ולאומיים
 - **עומס מחשבתי וקוגניטיבי** הנובע מחשיבה מעמיקה על המציאות ועל העתיד
 - **עיסוק בשאלות מוסריות וקיומיות** כגון צדק, אחריות ומשמעות
 - **פער בין תפקוד חיצוני לבין עומס רגשי פנימי**
 - **חיפוש מידע אינטנסיבי** מתוך צורך בהבנה ושליטה במצב
 - **תחושת חוסר אונים או כעס** נוכח מצבים הנתפסים כבלתי צודקים
- הבנת מאפיינים אלו מאפשרת לצוות החינוכי לזהות מצוקה גם כאשר היא אינה גלויה באופן מיידי.

← עקרונות למענה רגשי-חברתי מותאם

המענה החינוכי לתלמידים מחוננים בשעת חירום יישען על ארבעה עקרונות מרכזיים:

1. שמירה על שגרה ויציבות

שגרה חינוכית יציבה מהווה גורם מגן חשוב בתקופות של אי-ודאות.

מומלץ לשמור ככל האפשר על:

- זמני מפגש קבועים
 - מבנה שיעור ברור
 - המשך פעילות מסגרות מחוננים ותוכניות העשרה
- השגרה מאפשרת לתלמידים תחושת ביטחון ומסגרת מארגנת.

2. יצירת מרחבים לעיבוד רגשי

תלמידים מחוננים זקוקים לעיתים למרחב שבו ניתן לעבד מחשבות ורגשות באופן מעמיק.

ניתן לאפשר זאת באמצעות:

- שיח מונחה בקבוצות קטנות

- כתיבה רפלקטיבית

- פעילות יצירתית או הבעתית

- דיון בשאלות ערכיות ומשמעותיות

שיח כזה מאפשר ביטוי רגשי תוך התאמה לחשיבה המופשטת המאפיינת תלמידים אלו.

3. חיזוק תחושת מסוגלות והשפעה

תחושת השפעה מפחיתה תחושת חוסר אונים ומגבירה חוסן.

מומלץ לאפשר לתלמידים:

- השתתפות ביוזמות או מיזמים קצרים

- הובלת רעיונות או פעילות לימודית

- יצירת תוצרים בעלי משמעות חברתית או קהילתית

פעילויות אלו מחזקות תחושת ערך ומשמעות.

4. טיפוח תחושת שייכות וקשר

קשר משמעותי עם צוות חינוכי וקבוצת עמיתים מהווה גורם מגן מרכזי.

מומלץ:

- לקיים מפגשי שיח קבוצתיים

- לעודד עבודה בקבוצות קטנות

- לשמור על קשר אישי עם תלמידים

תחושת שייכות מסייעת בהתמודדות עם מצבי לחץ ואי-ודאות.

← תפקיד הצוות החינוכי

לצוות החינוכי תפקיד מרכזי בזיהוי צרכים רגשיים ובהתאמת המענה החינוכי.

על הצוות:

- לגלות רגישות לעומס רגשי וקוגניטיבי

- לאפשר שיח פתוח על שאלות מורכבות

- לשלב בין תמיכה רגשית לבין שמירה על למידה משמעותית

- לשמור על קשר אישי עם תלמידים

איזון זה תורם לחיזוק החוסן האישי והחברתי של התלמידים.

סיכום

המענה הרגשי-חברתי לתלמידים מחוננים ומצטיינים בשגרת חירום מחייב ראייה הוליסטית המשלבת בין:

- הכלה רגשית
- שגרה חינוכית יציבה
- תחושת משמעות והשפעה
- קשר ושייכות
- שילוב מרכיבים אלו מאפשר לתלמידים להתמודד עם המציאות המורכבת, לשמור על רווחה נפשית ולהמשיך לצמוח גם בתקופות של אי – ודאות.

סימני מצוקה אופייניים לתלמידים מחוננים במצבי חירום

ומה יכול הצוות החינוכי לעשות

[illegible]

היבטים רגשיים- חברתיים בהוראת תלמידים מחוננים ומצטיינים בשגרת חירום